

ZDRUŽENJE RAVNATELJIC IN RAVNATELJEV
OSNOVNEGA IN GLASBENEGA ŠOLSTVA
SLOVENIJE

VIDEM 17
1262 DOL PRI LJUBLJANI

KONDICIJA IN VODENJE

Prof. dr. Vojko Strojnik
UNIVERZA V LJUBLJANI
Fakulteta za šport

ALI JE KONDICIJA POMEMBNA ZA VODENJE?

- Boljši spomin
- Jasnejše razmišljanje
- Boljša samopodoba
- Boljše spanje
- Več energije
- Večja odločnost
- Zmanjšuje stres
- Povezuje
- ...

Kaj pa bi vadili?

- Vzdržljivost
- Moč
- Gibljivost

Kaj pa bi vadili?

- Vzdržljivost
  - Zdravo srce
  - Zdrave žile
  - Zdrava pljuča
  - Kontrola telesne mase
  - Hormoni sreče
  - Kasnejše utrujanje
  - Hitrejši počitek
  - ...

Kaj pa bi vadili?

Vzdržljivost

Neprekinjena obremenitev

- Pulz: 70 % srčne rezerve
- Trajanje: > 30 minut
- Hoja, tek, eliptični trenažer, kolo, plavanje, ...

Intervalna obremenitev

- Aktivnost: 30-60 sekund, pulz 80-90 % SFmax
- Počitek: 50-60 % SFmax ali 2-4 minute
- Št. ponovitev: 6-20

Kaj pa bi vadili?

Vzdržljivost

Srčna rezerva (70 %) =

$(\text{Največji pulz} - \text{najmanjši pulz}) * 0,7 + \text{najmanjši pulz}$

$(165 - 48) * 0,7 + 48 \gg 117 * 0,7 + 48 \gg 82 + 48 \gg \mathbf{130}$

Največji pulz = $220 - \text{starost v letih}$

Najmanjši pulz = pulz v mirovanju leže/sede

Kaj pa bi vadili?

Vzdržljivost

Pogostost vadbe:

- 3 – 5 krat/teden
- Intervalna največ 2 krat/teden

Vadbena enota:

- Ogrevanje (7 minut, do praga znojenja)
- Glavni del (neprekinjeno, intervalno)
- Umirjanje (5-7 minut)
- Raztezanje (gleženj, koleno, kolk, ...)

Kaj pa bi vadili?

- Moč

- Boljša pozornost
- Več energije
- Boljša kontrola hidriranosti
- Večja stabilnost telesa
- Kasnejše utrujanje
- ...

Kaj pa bi vadili?

Moč

Krožna vadba

- 8-12 vaj, 1-3 kroge, tekoče ponovitve
- Vaje izvaja zaporedoma, najprej prvi krog...
- Minutni cikel: 10 sekund aktivnost, 50 sekund počitek
- Breme: na koncu serije težko do zelo težko

Vadba po postajah

- Do 8 vaj, 1-3 serije, cikel 2 minuti, tekoče ponovitve
- Breme: 60-80 % največjega bremena
- Št. ponovitev: na koncu zelo težko ali do konca

Kaj pa bi vadili?

Moč

Pogostost vadbe:

- 2 krat/teden pri „do konca“
- 2-3 krat/teden pri „zelo težko“

Vadbena enota:

- Ogrevanje (7 minut, celo telo, do praga znojenja)
- Glavni del (do 45 minut, krožna vadba, po postajah)
- Raztezanje (vključene mišice + „obvezne“)

Kaj pa bi vadili?

Gibljivost

- Statično raztezanje
- Udoben in ravnotežen položaj
- Postopno raztezanje mišice, brez zibanja
- Koncentracija na sproščanje pritiska
- 3 krat po 30-60 sekund na mišico
- Odmor druga stran telesa/mišica
- Obvezne mišice:
  - Upogibalke in iztegovalke kolka
  - Iztegovalke trupa
  - Prsne mišice

www.mensfitness.com

Kaj pa bi vadili?

Gibljivost

Pogostost vadbe:

- Po možnosti vsak dan

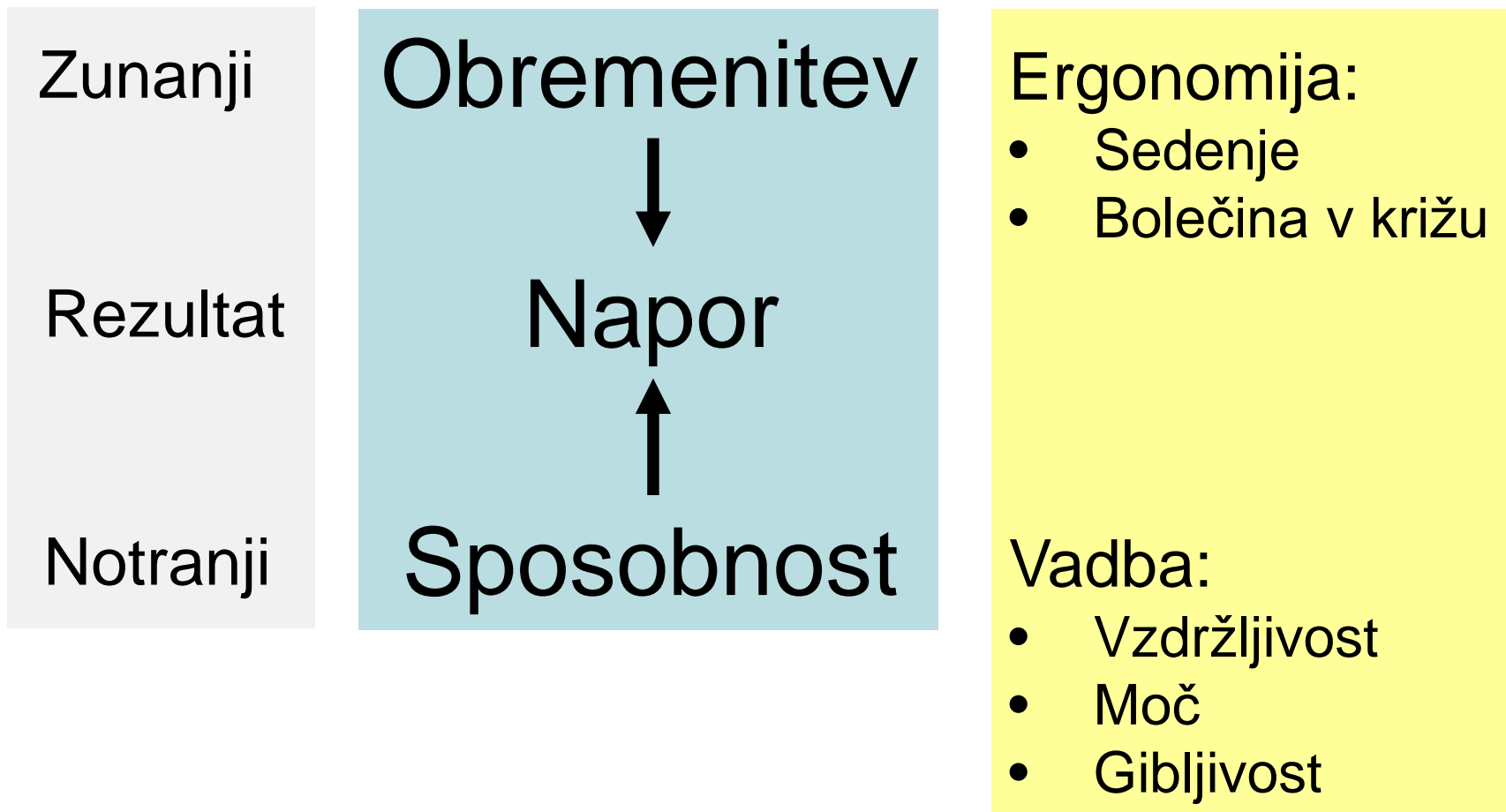
Vadbena enota:

- Samostojna VE
  - Ogrevanje (7 minut, celo telo, do praga znojenja)
  - Glavni del
- Kot pridružena vsebina
  - Na koncu VE

www.mensfitness.com

VPLIVI NA NAPOR

VPLIV NA OBREMENITEV

Kako naj delam?

- Delovno okolje
- Orodje
- Tehnika
- ...

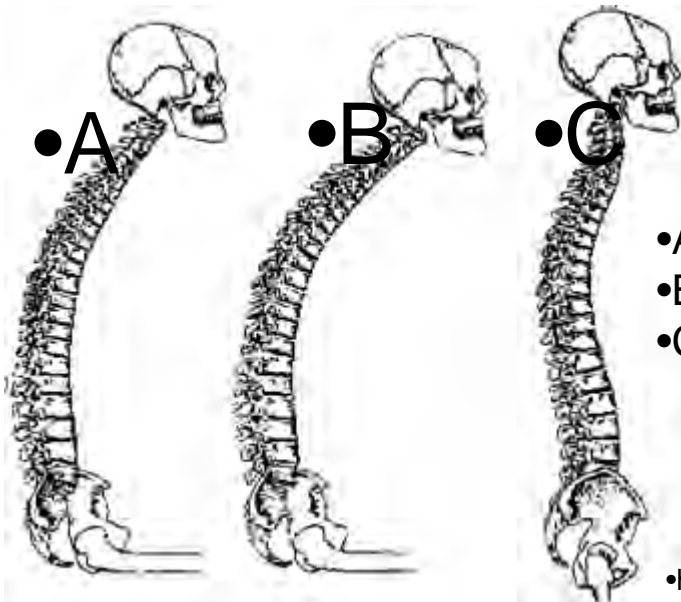
SEDENJE

SEDENJE

Značilnosti:

- Obračanje medenice nazaj
- Zmanjšanje ledvene krivine
- Povečanje kota v kolku
- Povečanje kota v kolenu
- Povečanje mišične aktivacije
- Povečan medvretenčni pritisk

- A – sedenje 90 °
- B – A + predklon
- C - stoja

•<http://www.backcentre.co.uk>

•<http://www.achildgrows.com/wp-content/uploads/2010/02/>

Vplivi na sedenje:

- Kot naslonjala
- Kot sedala
- Gostota polnil
- Višina sedala
- Prisotnost naslonjal za roke

RAZBREMENITEV HRBTENICE MED SEDENJEM

Pasivno:

Ledvena opora

Naprej poševno sedalo (povečan kot v kolku)

Nazaj nagnjeni nasloni

Razbremenitev medenice (ischialne grče)

Rokonaslon

Aktivno

Prekinitev sedenja za aktivnostjo

PRIMERNO SEDENJE

Poravnani glava,
rame in kolki

Trup naslonjen
na naslon

Zagotoviti
ledveno
podporo

Kot trupa
110°

Brez
lokalnih
pritislov
na stegna

Monitor v
vidni bližini

Monitor
podložen s
knjigami

Miška ob
in v višini
tipkovnice

Podprta
komolec in
zapestje

www.yoursuccesslocker.com

ODMORI ZA POČITEK MED DELOM

- Priporočila Occupational Safety and Health Administration (ZDA):
  - Spremembe glede nalog in delovnega mesta
    - Prilagodljivo delovno mesto za spreminjanje drž
    - Izmenična raba rok za rokovanje z miško
    - Uporabljati tipke namesto miške (Ctrl+S to save, Ctrl+P)
  - Mikro odmori in aktivni odmori
    - Stoja, raztezanje in gibanje po prostoru
  - Vključevanje ne-računalniških nalog med delovna opravila

MIKRO ODMOR MED DELOM

Zmanjšati akutne učinke podaljšanega sedenja, stoje, slabih drž ali težkega dela

Cilji:

- Sproščanje mišic
- Aktiviranje mišic
- *Prilagoditev individualnim potrebam*
- <30 sekund, ko se pojavi neugodje (vsakih 6-20 minut)

•McLean et al., 2001; Sundelin et al., 1986

AKTIVNI ODMOR MED DELOM

- Zmanjšati akutne učinke podaljšanega sedenja, stoje, slabih drž ali težkega dela

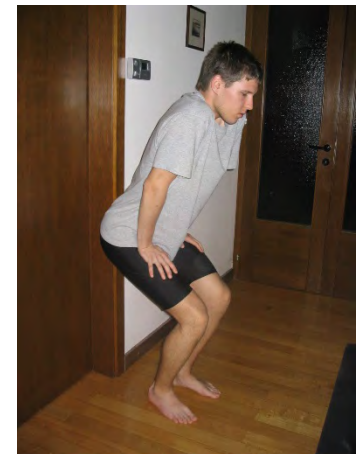
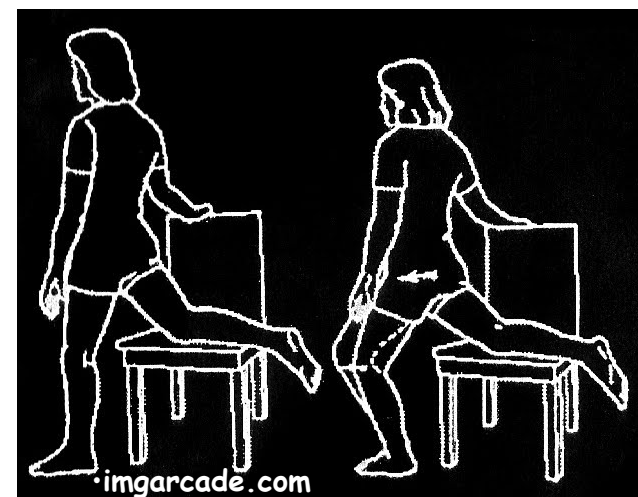
Cilji:

- Pospešiti prekrvavitev (mišična pumpa)
- Aktivacija mišic
- Sproščanje mišic
- *Prilagojeno posamezniku*
- ODG: 5 minut vsakih 30 minut za sedeče poklice
- *ODG: Official Disability Guidelines Treatment*

AKTIVNI ODMOR MED DELOM

Primer:

- Hoja (~ 2 minuti)
- Moč (~ 0,5 minute)
  - Izometrična aktivacija celega telesa
    - Znotraj-trebušni pritisk
    - 3-5 krat za 4 sekunde
- Raztezanje (~ 1,5 minute)
  - Upogibalke kolka
  - Iztegovalke kolka
  - Raztezanje hrbtenice

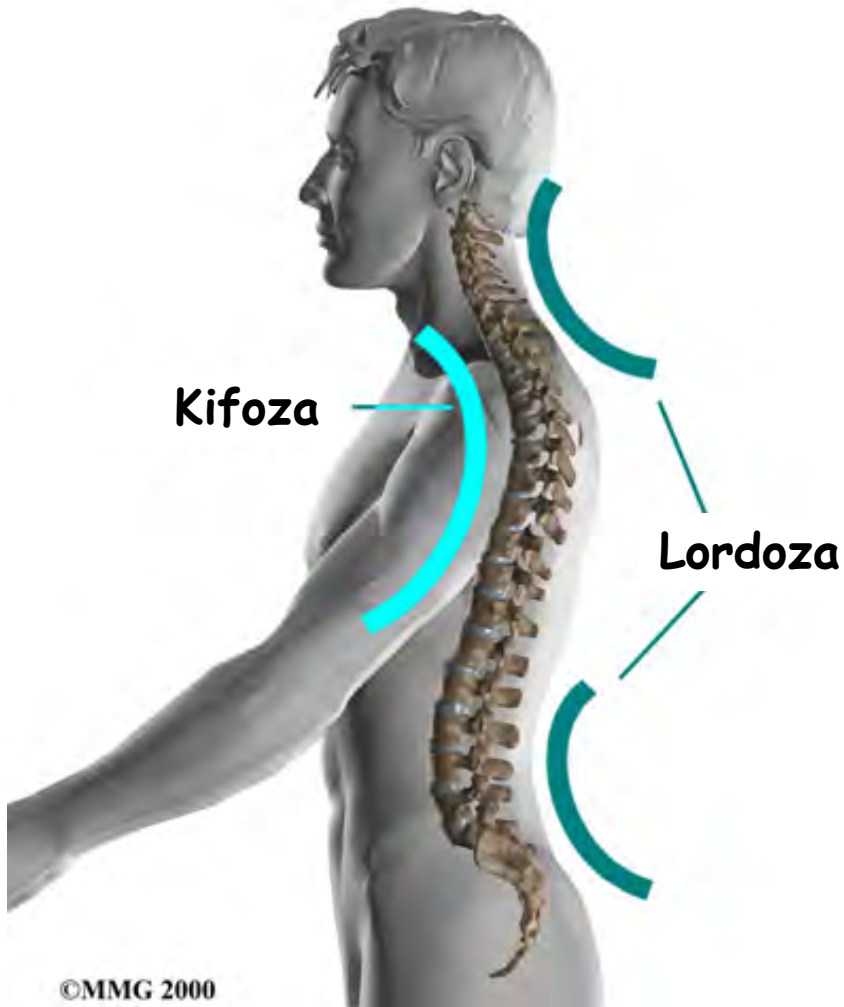
Obremenitev hrbtenice

- Zgradba
- Delovanje
- Obremenitev

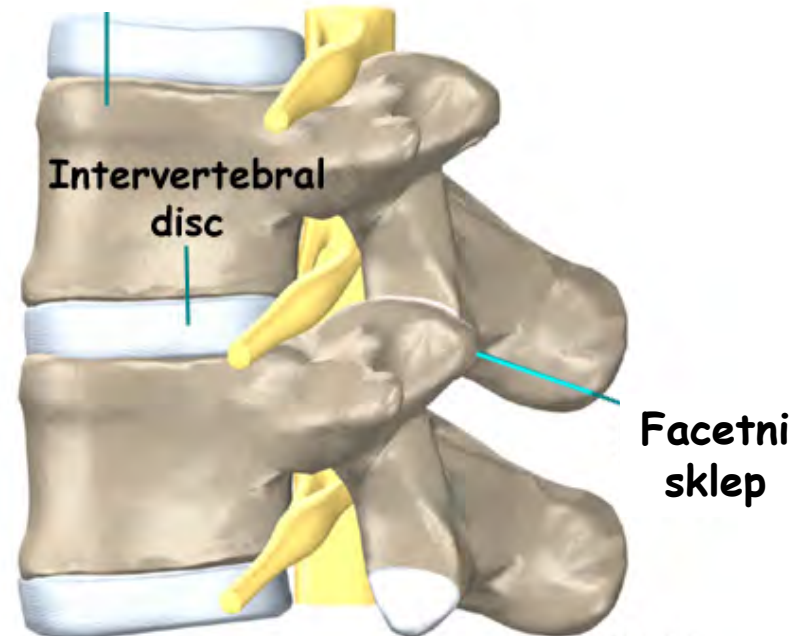
Zgradba hrbtenice

- Oblika trupa
- Prenos sil
- Dušenje sil
- Gibljivost

©MMG 2000

Vretence

©MMG2002

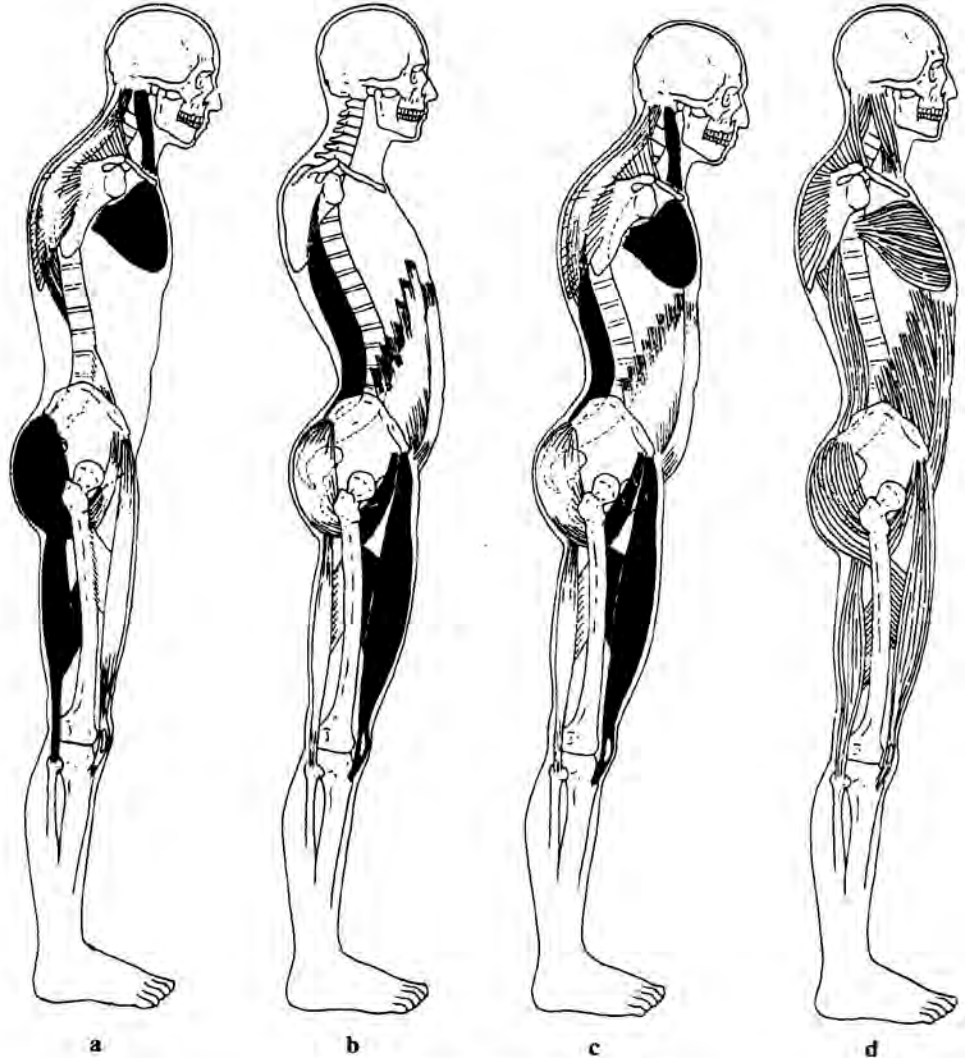

Drža

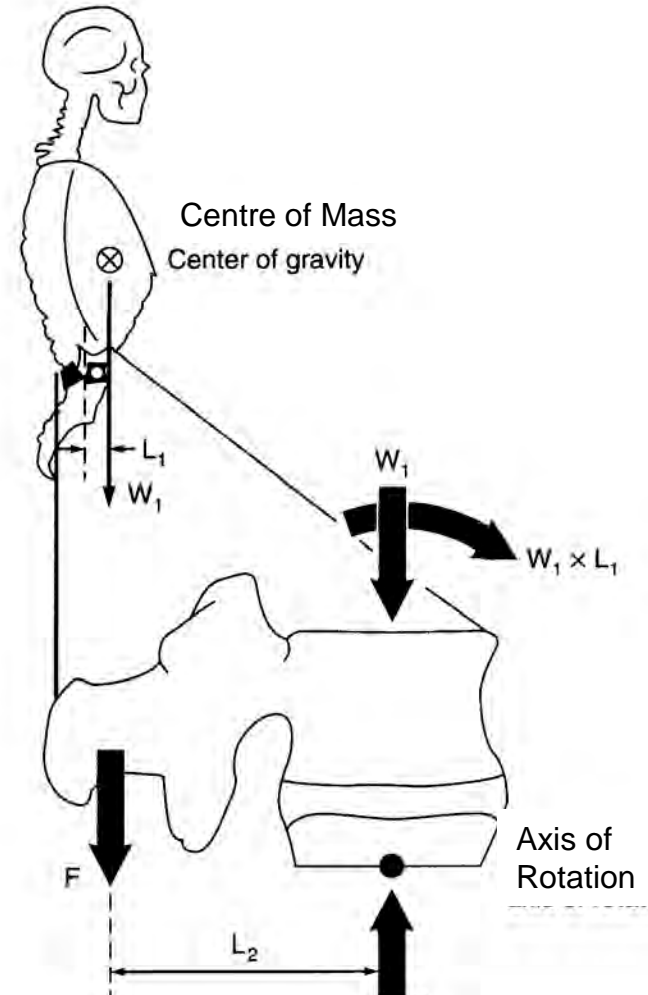
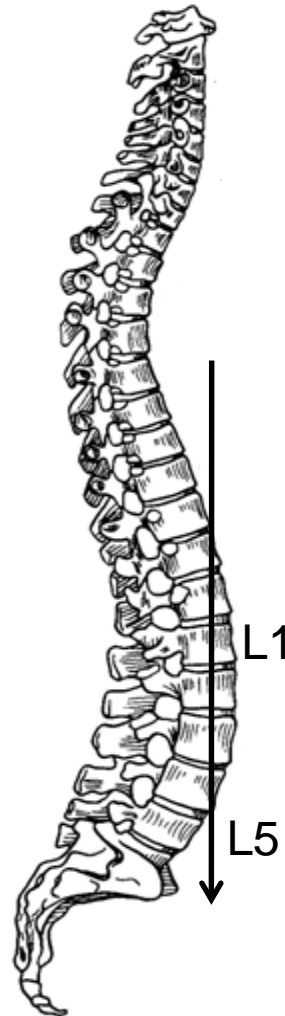
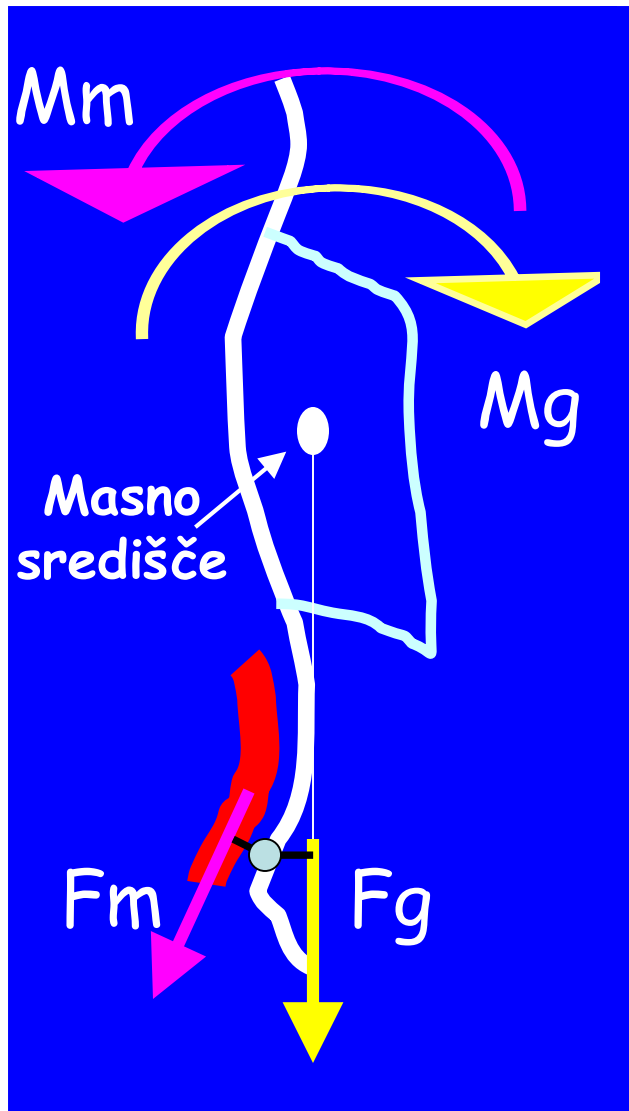
Pokončna stoja

Položaj medenice

- Skrajšane mišice
- Oslabele mišice

OBREMENITEV HRBTENICE

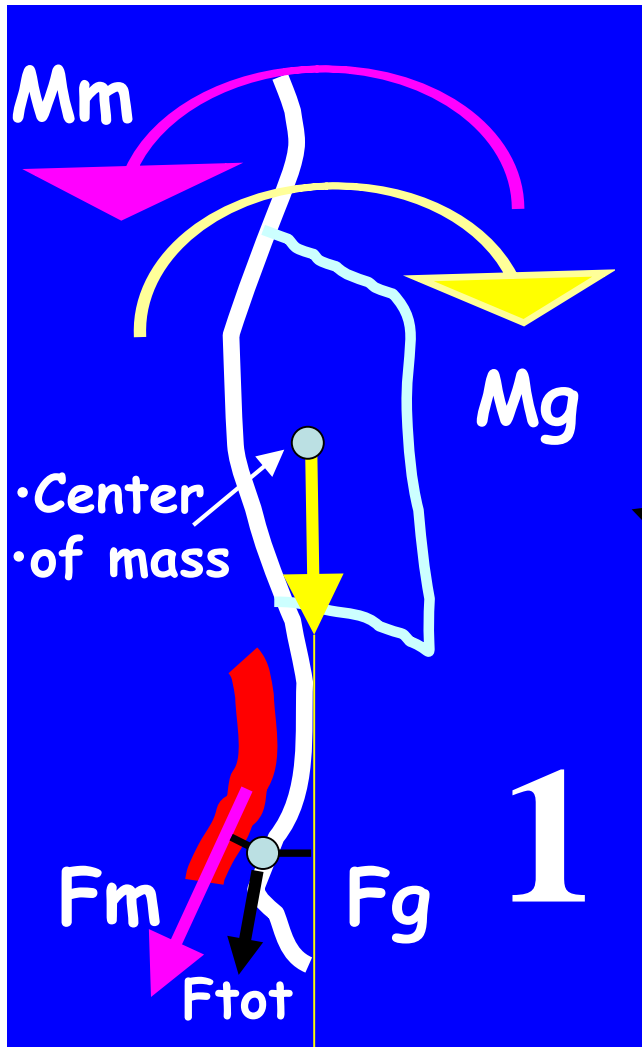
White in Panjabi, 1990

OBREMENITEV HRBTENICE

$$F_g = \frac{1}{2} TT$$

$$R_m = R_g$$

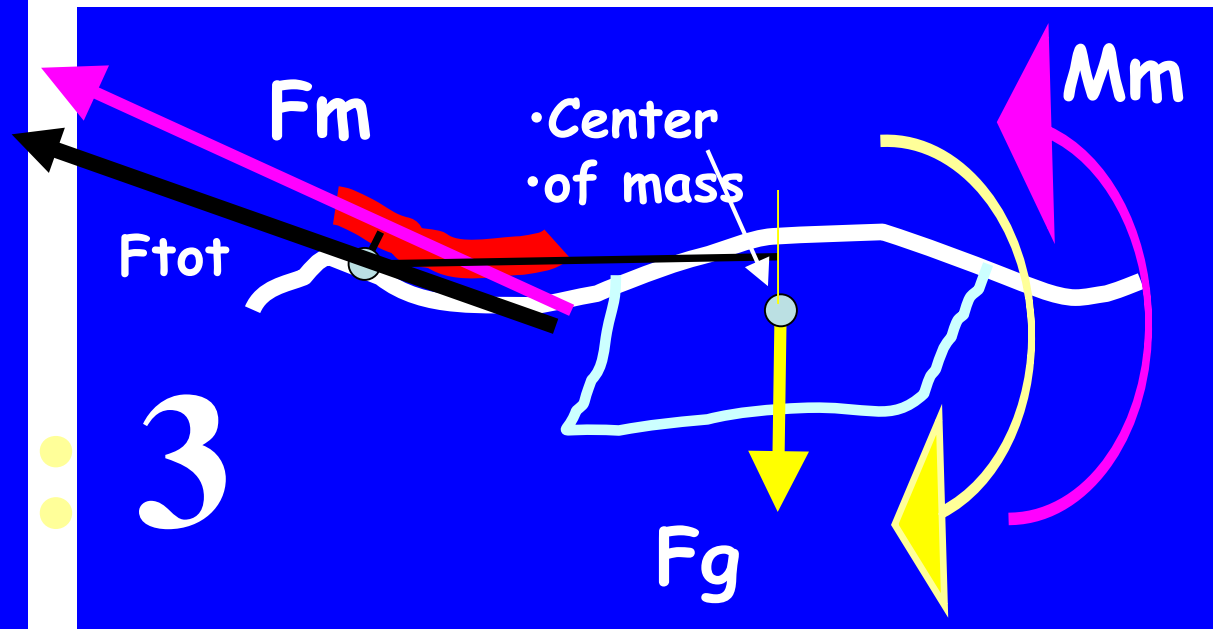
$$F_m = F_g \gg F_{tot} = 2 * F_g = 1 * TT$$

Predklon

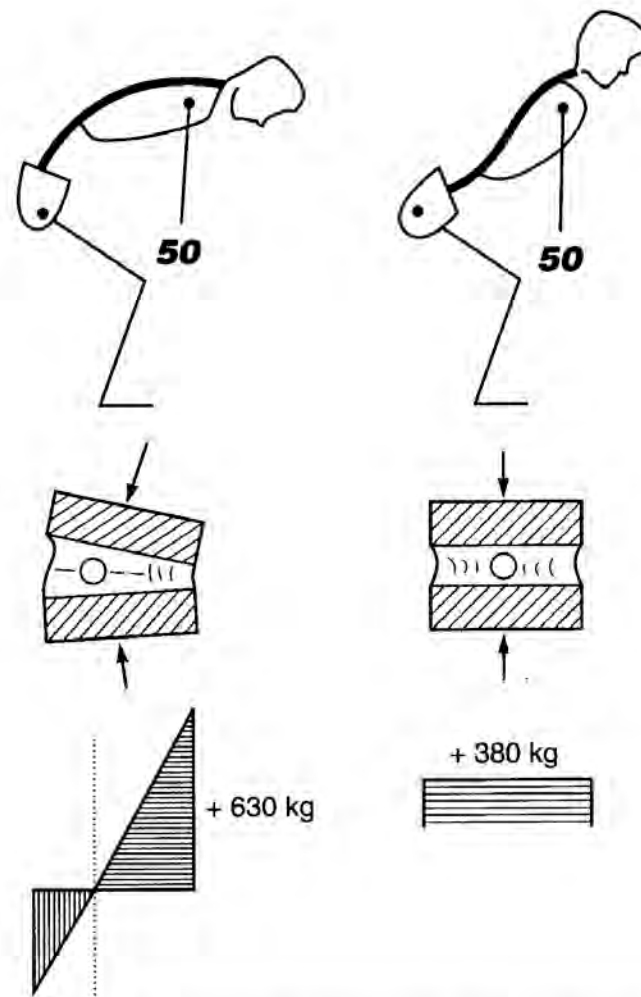
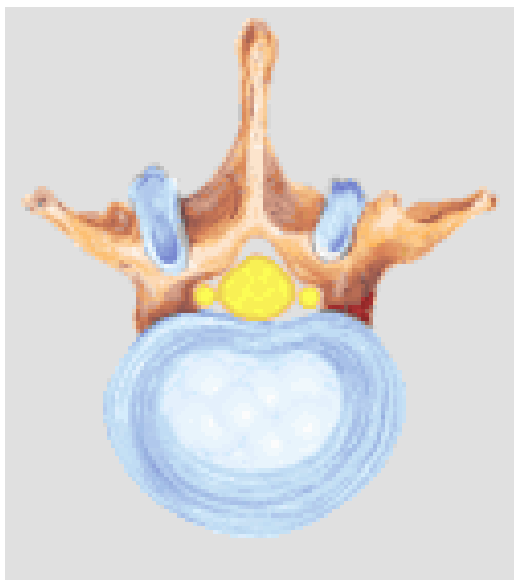
$$R_m = 6 * R_g$$

$$F_m = 6 * F_g \gg F_{tot} = 6 * F_g = 3 * TT$$

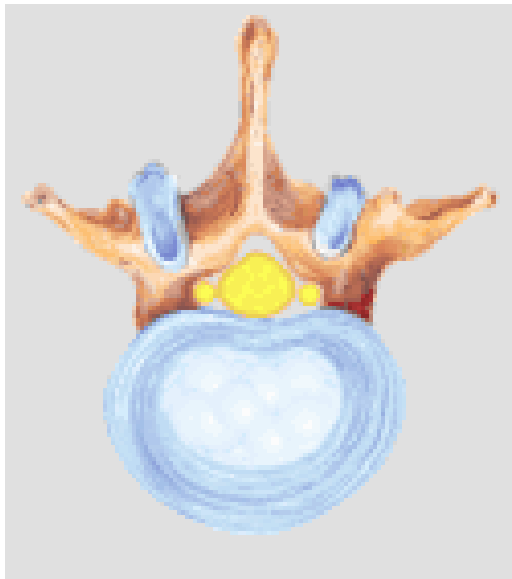
OBREMENITEV HRBTENICE

Pritisk na
medvretenčne ploščice

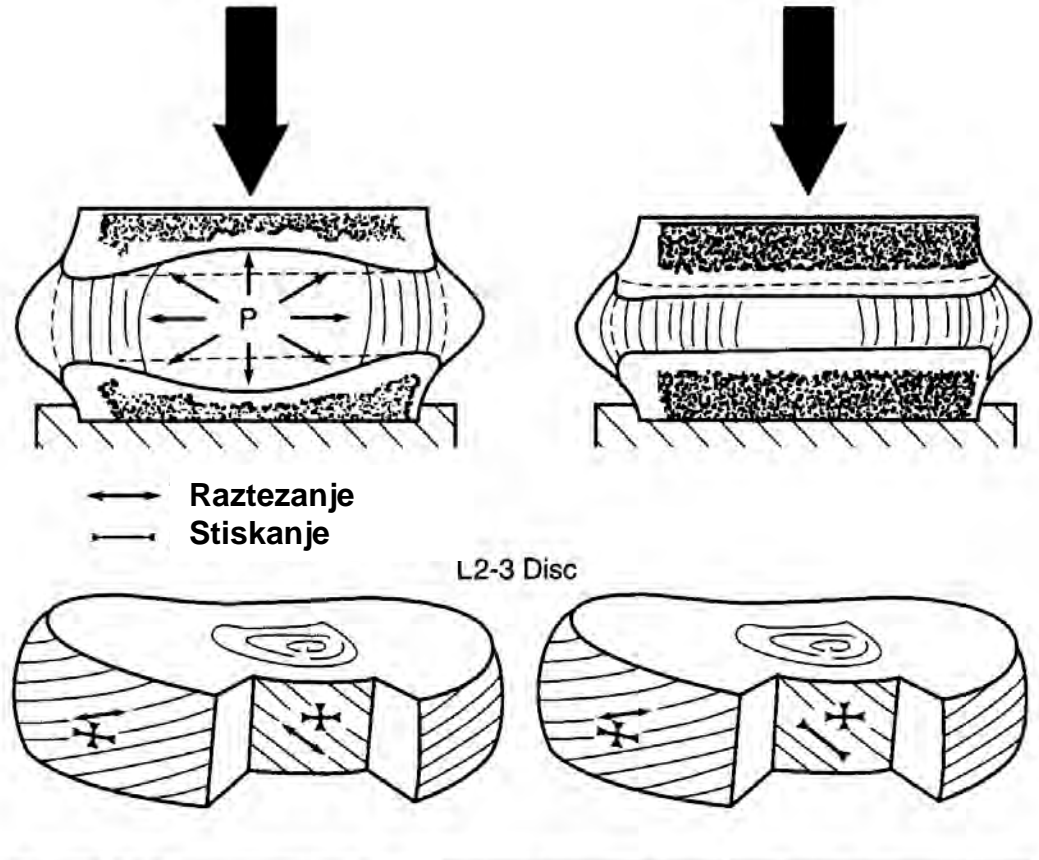
OBREMENITEV HRBTENICE

Pritisk na
medvretenčne ploščice

Hidrirano

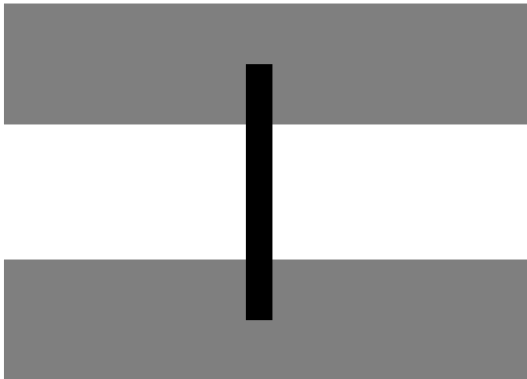
Dehidrirano

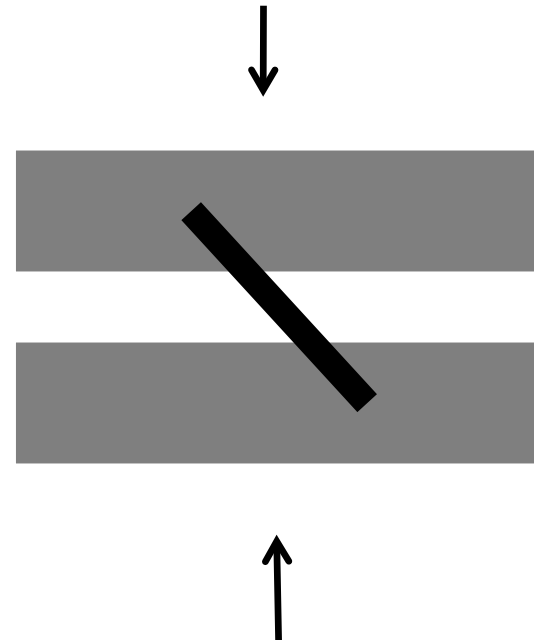
OBREMENITEV HRBTENICE

Obračanje trupa

Poravnana vretenca

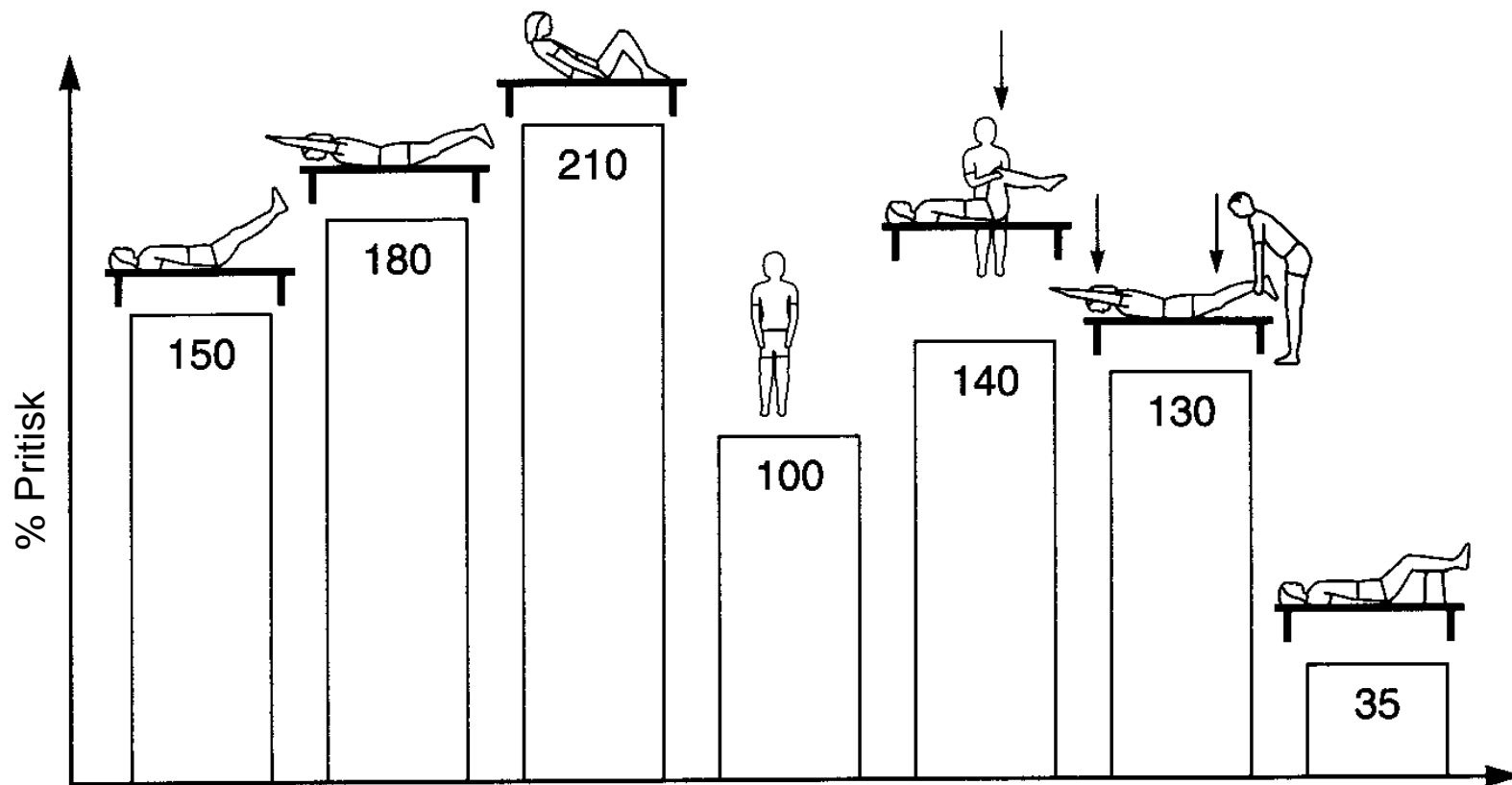

Zavrtena vretenca

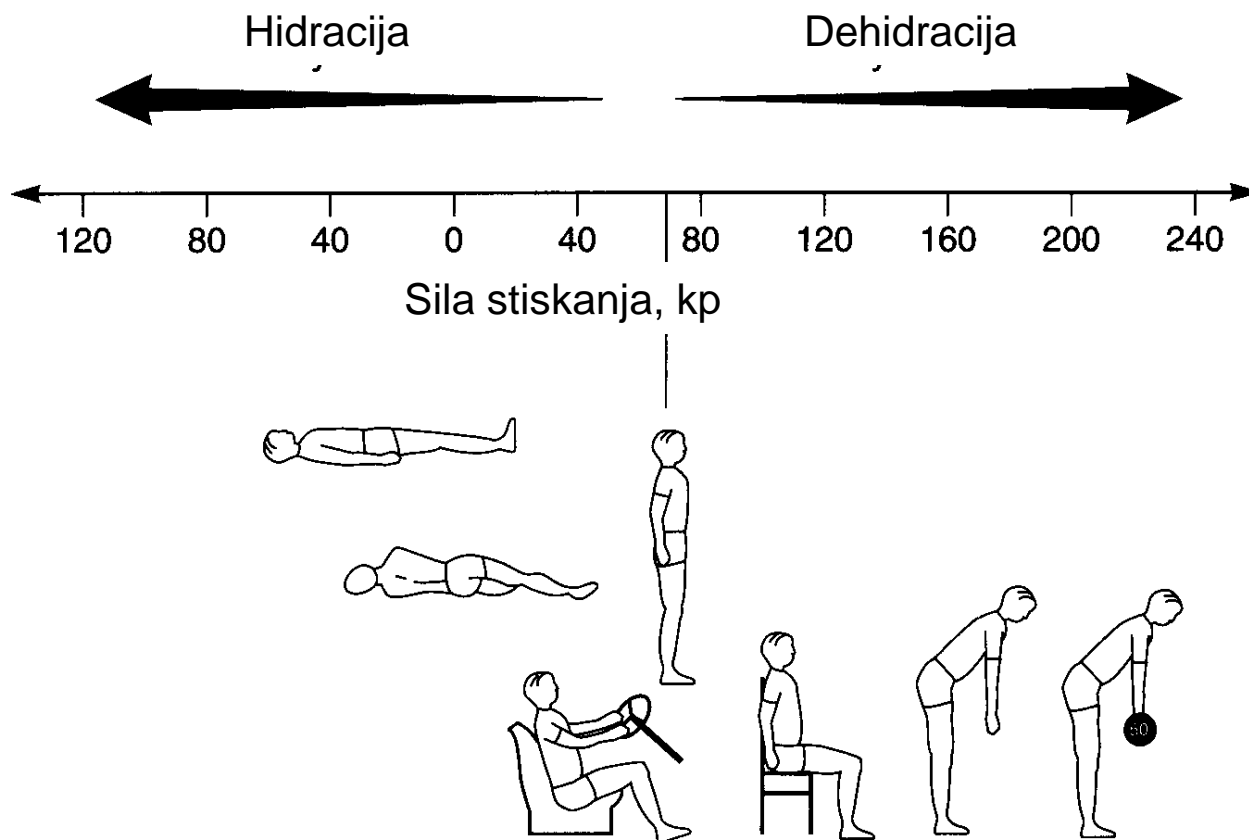
OBREMENITEV HRBTENICE

Pritisk na
medvretenčne ploščice

OBREMENITEV HRBTENICE

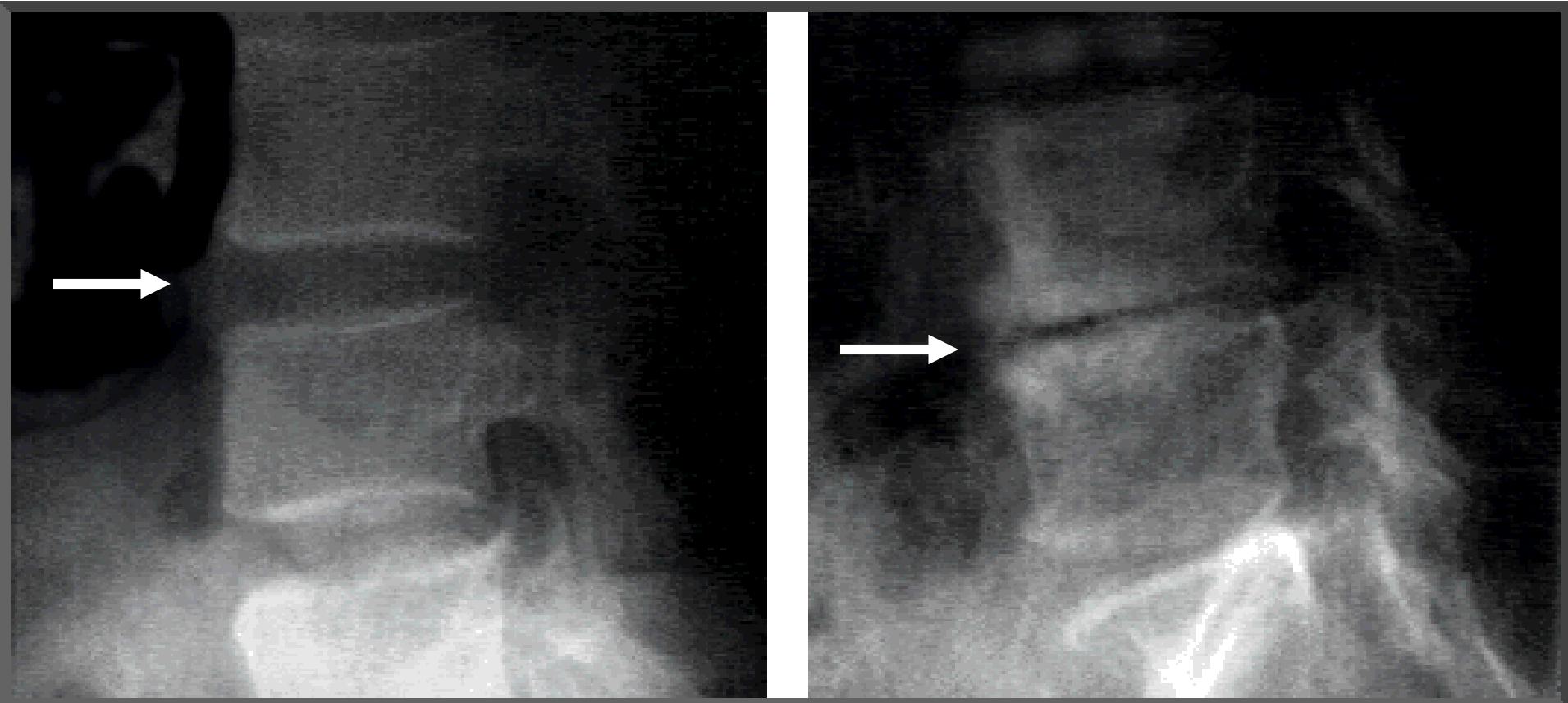
Pritisk na
medvretenčne ploščice

OBREMENITEV HRBTENICE

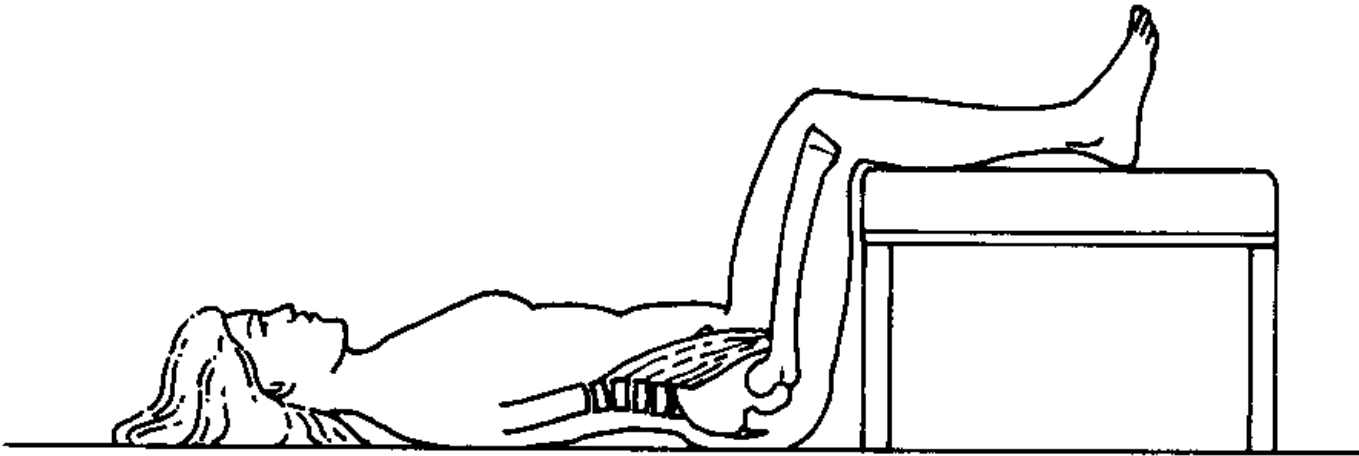
Medvretenčna špranja 20 let kasneje

OBREMENITEV HRBTENICE

Pritisk na
medvretenčne ploščice

The iliopsoas muscles are stretched.

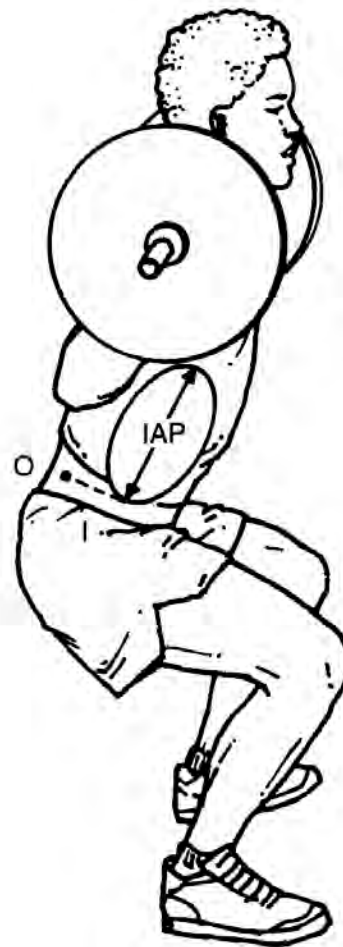

The iliopsoas muscles are shortened.

OBREMENITEV HRBTENICE

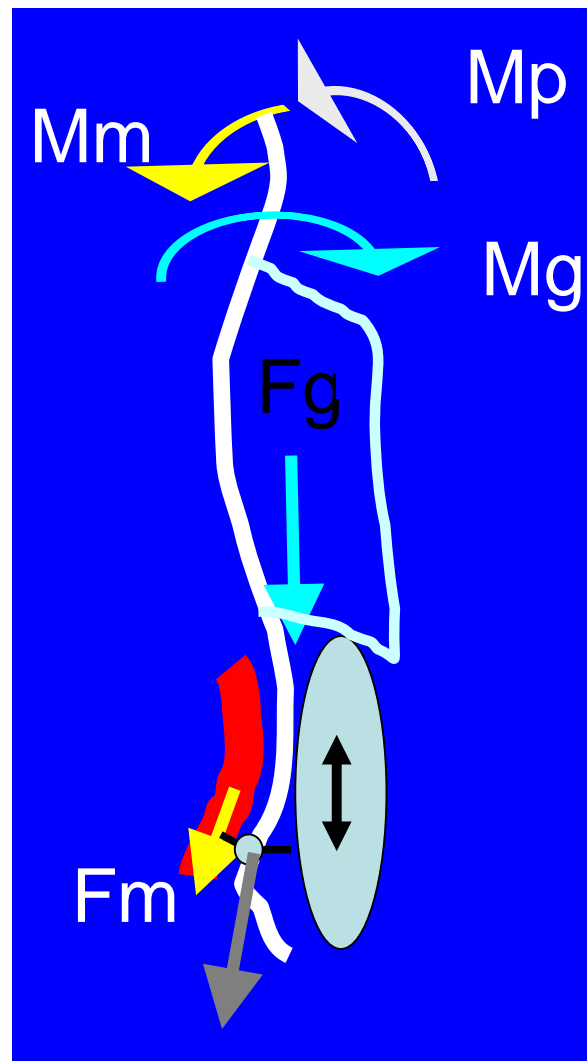
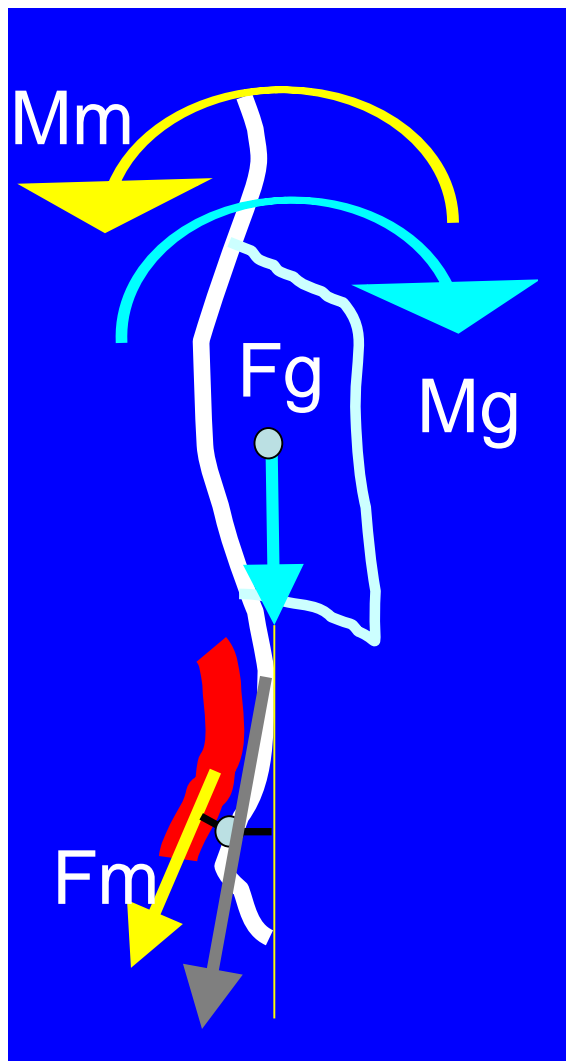
Zaščita ledvene hrbtenice:

- Pritisk v trebušni votlini

OBREMENITEV HRBTENICE

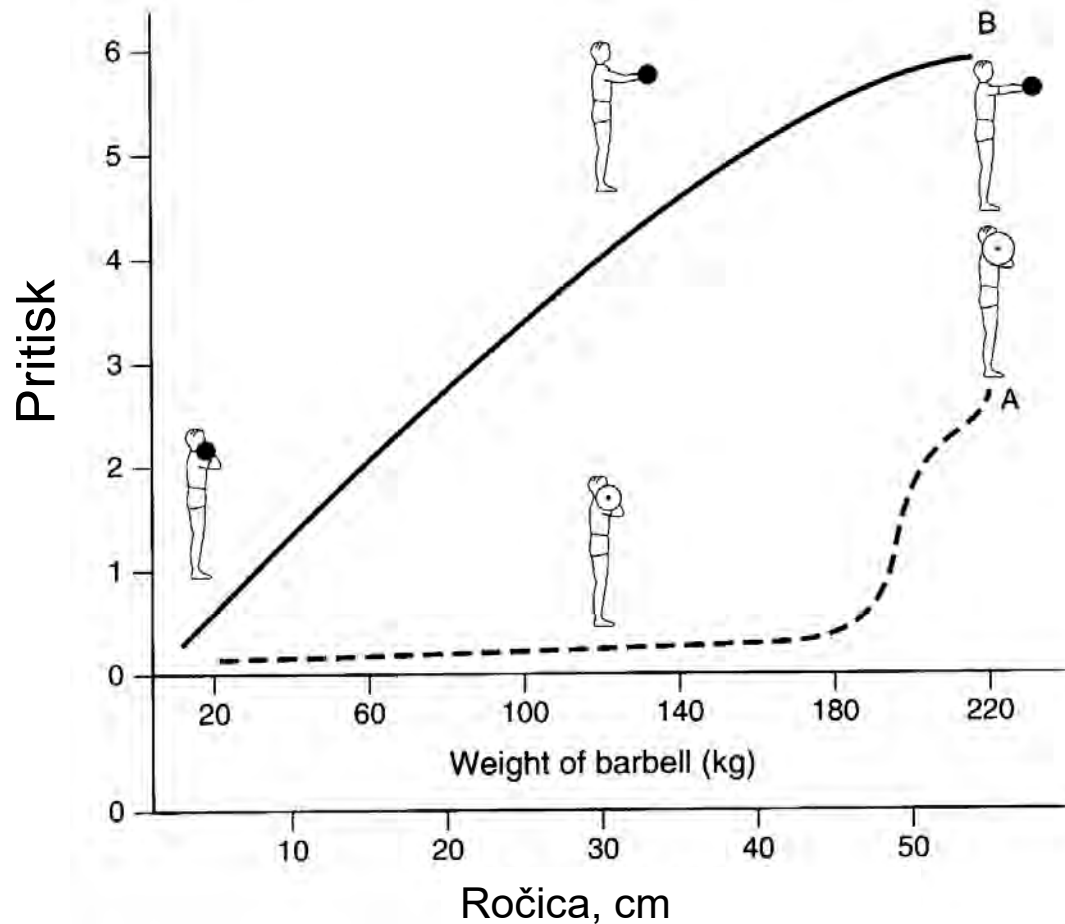
Učinek pritiska v
trebušni votlini

OBREMENITEV HRBTENICE

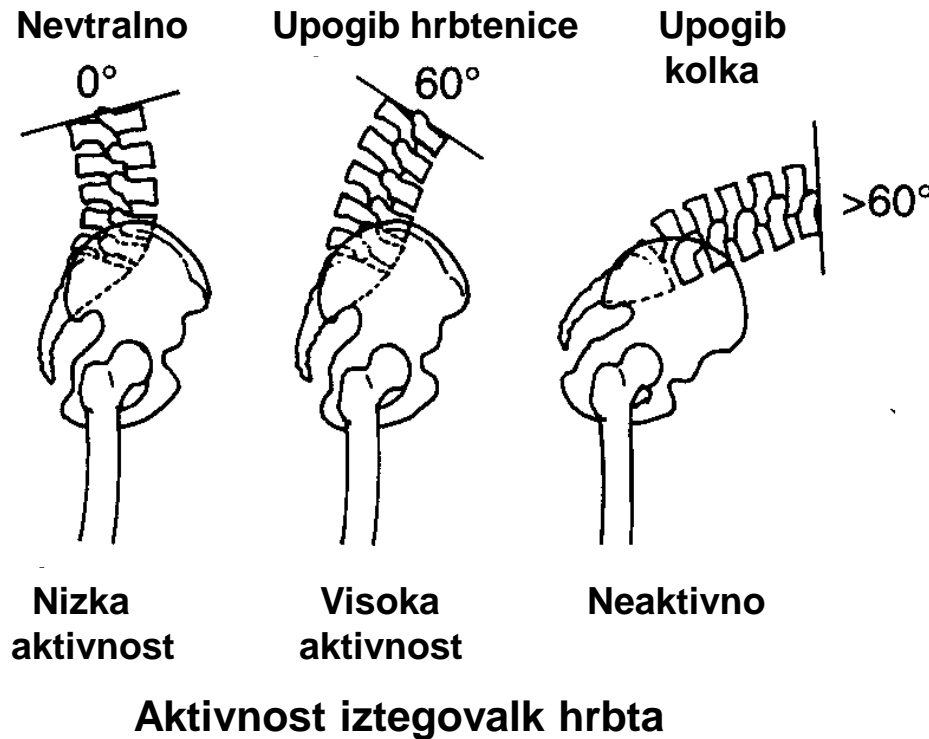
Pritisk v
trebušni votlini

vloga velikosti in
oddaljenosti bremena
od trupa

MOBILNOST HRBTENICE

Ledveni del

Tehnika: dviganje in nošenje

+

-

+

Tehnika: dviganje bremena

+ ?

-

-

Tehnika: dviganje bremena

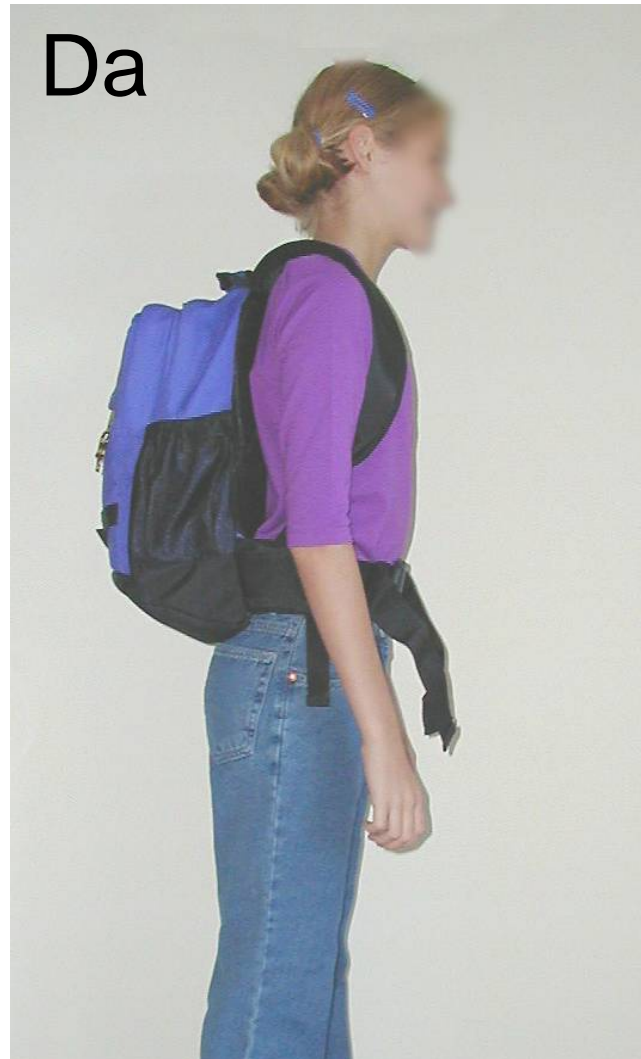

Tehnika: Nošenje nahrbtnika

Ne

Da

Osnove vadbe za zaščito ledvene hrbtenice

- Močne mišice celotnega predela
- Raztegnjene, sproščene mišice
- Tehnika, pravilna uporaba

Osnove vadbe za zaščito ledvene hrbtenice

Načela pri izbiri vaj za moč

- Obremeniti mišico, razbremeniti hrbtenico
- Vključene vse osnovne smeri gibanja
- Le ena ravnina gibanja naenkrat
- Stopnjevanje obremenitve
- Ravnotežne vaje

Kronična bolečina v križu

Temeljna načela vadbe:

- Velika bremena (60 – 80% 1 RM)
- Postopnost obremenjevanja
- Zaporedje stabilizacija-akcija
  - Pritisk v trebušni votlini
  - Dihanje

Dvig na trebuhu

Obračanje trupa leže hrbtno levo/desno

Komolčna opora / Sklece

Bočna opora levo/desno

Obremenitev – krožna vadba

Teden	NSer.	Traja	Odmor	Tempo	Dolž
1	2	20	40	Tekoče*	18 min
2	2	20	40	Tekoče*	27 min
3	2	25	35	Tekoče*	27 min
4	3	25	35	Tekoče*	27 min
5	3	20	30	Tekoče*	27 min

Izkorak s kolensko oporo levo/desno

Upogib kolka leže hrbtno/sedeči predklon

Visenje na rokah
/
opora na rokah

KRONIČNA BOLEČINA V KRIŽU

Razbremenilni položaji

Samostojno raztezanje:

- Ležanje na hrbtu z upognjenim kolkom
- Primik kolen k prsim (po eno naenkrat)
- Z rokami objeti stegna in noge pritisniti k prsim
- Aktivacija upogibalk trupa (recipročna inhibicija) in sprostiti ledvene mišice

